

NADZÓR KORPORACYJNY W SEKTORZE BANKOWYM

Małgorzata Stępień
Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Abstrakt. Efektywny nadzór korporacyjny w banku powinien zapewniać równoważenie interesów wszystkich interesariuszy. Stabilność oraz bezpieczeństwo systemu finansowego jest uzależnione od nadzoru bankowego, stabilności makroekonomicznej oraz efektywnego nadzoru korporacyjnego w sektorze bankowym. Nadzór nad rynkiem bankowym powinien doprowadzić do sytuacji, w której działalność banków będzie zgodna z obowiązującym prawem oraz zasadami dobrych praktyk bankowych. W artykule omówiono zasady funkcjonowania nadzoru nad rynkiem bankowym. Zwrócono uwagę na problem występującej asymetrii informacji w banku oraz możliwości jego rozwiązania. W artykule opisano także znaczenie i rolę sektora bankowego.

Słowa kluczowe: nadzór korporacyjny, nadzór bankowy, asymetria informacji, sektor bankowy

WSTĘP

Nadzór nad rynkiem bankowym stanowi ważny element sieci bezpieczeństwa systemu finansowego. Najważniejszym celem jego działalności jest dążenie do zachowania stabilności systemu bankowego. Nadzór bankowy poprzez dążenie do zapewnienia stabilności systemu bankowego określa zasady funkcjonowania na rynku bankowym poprzez m.in. pomiar i ograniczenia ryzyka bankowego.

Nadzór korporacyjny w bankach tworzy zbiór zasad oraz norm zarządzania, który obejmuje ogół wielokierunkowych powiązań rady nadzorczej, zarządy i akcjonariuszy z grupami interesu, do których można zaliczyć, dostawców, pracowników czy instytucje regulujące funkcjonowanie sektora, a nawet rząd [OECD 2004].

Dzięki niemu dochodzi do rozdzielenia funkcji właścicielskiej, kontroli i zarządzania, ograniczając promowanie interesów jednej z zaangażowanych stron.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie istoty nadzoru korporacyjnego oraz omówienie zasad funkcjonowania nadzoru nad rynkiem bankowym. Zwrócono uwagę na problem występującej asymetrii informacji w banku oraz możliwości jego rozwiązania. W artykule opisano także znaczenie i rolę sektora bankowego. Dla realizacji wskazanego celu artykułu wykorzystano analizę literatury z obszaru będącego przedmiotem badań.

NADZÓR KORPORACYJNY W SEKTORZE BANKOWYM

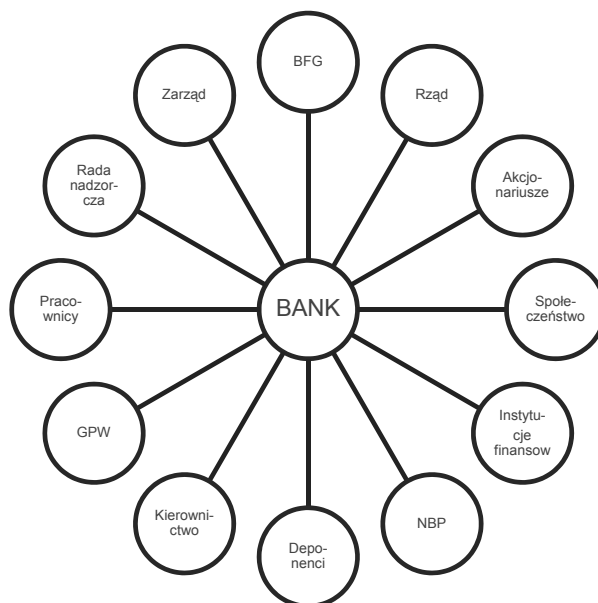
Bank to instytucja, która posiada większą niż inne podmioty zdolność do zmiany skali oraz profilu ryzyka. Możliwość wdrożenia efektywnych zasad nadzoru korporacyjnego opiera się na cechującej banki wewnętrznej strukturze organizacyjnej, do której należą:

- zarząd,
- kierownictwo,
- rada nadzorcza,
- jednostki systemu zarządzania ryzykiem,
- jednostki systemu kontroli wewnętrznej.

Największe znaczenie ma zarząd, kierownictwo oraz rada nadzorcza ze względu na odpowiedzialność za stabilność finansową instytucji. Pozostałe jednostki pełnią funkcję pomocniczą i skierowane są na realizację wyznaczonych celów. Bezpieczeństwo funkcjonowanie banków wzrasta, gdy prawidłowo funkcjonuje wewnętrzna struktura organizacyjna, mimo to nie uchroni ona w pełni przed skutkami popełnianych błędów, czego efektem jest wzrost ryzyka.

Efektywność nadzoru korporacyjnego wiąże się z celami korporacji rozpatrywanymi w kategoriach społeczno-ekonomicznych. Bank poprzez swoją funkcję oraz wynikające z niej wzajemne związki i zależności z otoczeniem zbliżony jest do pluralistycznego modelu korporacji. Tworzy zatem wspólne przedsięwzięcie, którego celem jest przynoszenie korzyści wszystkim zainteresowanym grupom. Do mierników efektywności należy satysfakcja wszystkich interesariuszy poprzez zrównoważenie oraz zapewnienie zbieżności ich interesów. Efektywny nadzór korporacyjny w banku powinien zapewniać równoważenie interesów wszystkich interesariuszy (rysunek 1). Aby wyeliminować potencjalne konflikty, umożliwić rozwój oraz stabilność banku, należy uwzględnić w jego strategii interesy akcjonariuszy mniejszościowych, deponentów i innych interesariuszy, co wpłynie na konkurencyjność banku [Zalega 2003]. Efektywny nadzór korporacyjny w banku jest wraz z wysoką jakością regulacji nadzoru ostrożnościowego oraz stabilności makroekonomicznej głównym czynnikiem stabilności całego systemu finansowego [McDonough 572002].

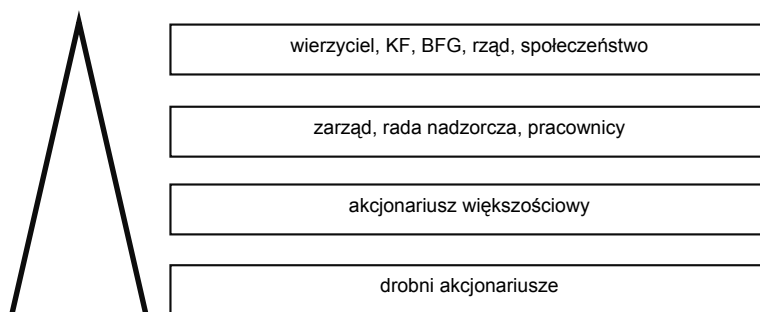

RYSUNEK 1. Bank i grupy interesu

Źródło: K. Kochaniak. Nadzór korporacyjny w bankach – konflikty interesów i sposoby ich rozwiązania, Zeszyty Naukowe UMCS Sectio H, vol. XLV, 2011, s. 141.

Poszczególne grupy interesu różnią się opinią na temat pożądanej ekspozycji banku na ryzyko (rysunek 2) [Mulbert 2010]. W szczególności przedmiotem zainteresowania społeczeństwa oraz instytucji stanowiących prawno-regulacyjne ramy działalności sektora jest bezpieczeństwo funkcjonowania banków. Siła oddziaływania instytucji i społeczeństwa wpływa na postawę pracowników, członków zarządu, kierownictwa i rady nadzorczej.

RYSUNEK 2. Pożądana ekspozycja banku na ryzyko według poszczególnych grup interesu

Źródło: K. Kochaniak, Nadzór korporacyjny w bankach – konflikty interesów i sposoby ich rozwiązania, Zeszyty Naukowe UMCS Sectio H, vol. XLV, 2011, s. 142.

Cechą charakterystyczną grup interesu jest nieodłączna skłonność do promowania własnych interesów będących często źródłem konfliktów, jak też zainteresowaniem przestrzegania przez banki zasad nadzoru korporacyjnego. Znaczenie norm nadzoru dla akcjonariuszy jest wynikiem nadzorowania pracy zarządzających, by ekspozycja banku na ryzyko odpowiadała złożonej skali. Zabezpieczają one zarówno przed zbytnią awersją do ryzyka, jak i przed koncentracją na realizację krótkoterminowych celów. Zaniedbania i odstępstwa od przyjętej strategii powodują obniżanie wyników finansowych instytucji, osłabieniem pozycji konkurencyjnej, a w ostateczności utratę rynku. Czasami negatywne skutki można zaobserwować dopiero po pewnym czasie. Głównym przedmiotem zainteresowań mniejszościowych akcjonariuszy jest wysokość otrzymywanej dywidendy oraz rynkową ceną posiadanych papierów wartościowych. W przypadku akcjonariusza większościowego możliwa jest próba wywierania nacisku na skład rady nadzorczej oraz zarząd. Może dojść do sytuacji, w której cele obu tych stron są różne. Dużym zagrożeniem dla skuteczności zasad ładu korporacyjnego jest niestabilność akcjonariatu, która skutkuje zmianami personalnymi w organach banku, a co za tym idzie pogorszenie procesu zarządzania nimi.

Dobre relacje pomiędzy zarządem a radą nadzorczą w postaci braku konfliktów oraz wzajemnemu zrozumieniu są najistotniejszym warunkiem bezpieczeństwa oraz stabilności banków [OECD 2010; BIS 2006]. Ustawa Prawo bankowe mówi o podstawowych zasadach organizacji i działalności banków [Dz.U. 1997, nr 140, poz. 939]. Należy pamiętać, że niezależność tych organów zapewnia brak możliwości pełnienia przez członków zarządu funkcji członka rady nadzorczej.

Bank uczestniczy w nadzorze korporacyjnym poprzez:

- posiadanie prawa do własności,
- reprezentację w organie spółki,
- pełnomocnictwo do reprezentowania akcjonariuszy spółki.

Poprzez finansowanie działalności przedsiębiorstw w postaci udzielania im kredytów bank staje się istotnym interesariuszem, ma interes w funkcjonowaniu korporacji oraz zwraca uwagę na efektywne zarządzanie korporacją – jej stabilnością, rozwojem, wartością. Banki mogą także być akcjonariuszami spółek poprzez posiadanie dużych pakietów ich akcji. Mogą pełnić funkcję pełnomocników akcjonariuszy na walnych zgromadzeniach, przechowując indywidualne akcje w depozycie, przykładem mogą tu być Niemcy. Dzięki temu banki formalnie mają do dyspozycji duży potencjał nadzorczy (w postaci siły głosu), a więc mają duży wpływ na władze spółki. Nie można jednak powiedzieć, że jest to jednoznaczne ze skutecznym wykorzystaniem w praktyce posiadanej władzy korporacyjnej [Zalega 2003]

BANK WOBEC PROBLEMU ASYMETRII INFORMACJI

Mówiąc o nadzorze wierzycielskim w ujęciu instytucjonalnym znosi się założenie podejścia neoklasycznego, w którym to przedsiębiorstwo – jego interesariusze działają w warunkach pełnej informacji. W relacji bank-kredytodawca z przedsiębiorstwem – dłużnikiem mamy do czynienia z asymetrią informacji przed jak i po zawarciu umowy kredytowej. Zanim dojdzie do zawarcia umowy kredytowej bank może mieć problemy z oceną poziomu ryzyka związanym z finansowaniem projektu kredytobiorcy czy też oceną zdolności kredytowej firmy. Aby podjąć najlepszą decyzję dotyczącą udzielenia kredytu, niezbędne są informacje, które posiada potencjalny kredytobiorca. Natomiast po zawarciu umowy kredytowej bank nie dysponuje pełną informacją o wykorzystywaniu kredytu.

Biorąc pod uwagę asymetrię informacji, kredytodawca nie jest w stanie dokonać oceny możliwości powodzenia każdego z osobna projektu przedłożonego do kredytowania [Akerlof 1970]. Co najwyżej może on ocenić udział w rynku przedsiębiorstw o wysokiej i niskiej rzetelności kredytowej. Dlatego podczas określania warunków udzielenia kredytu odnosi się do przeciętnej oceny ryzyka, oczekując premii za ryzyko od wszystkich przedsiębiorstw, jakie ubiegają się o kredyt. Sytuacja ta zniechęca przedsiębiorstwa mające dobrą sytuację finansową do zaciągania kredytów. Jedynie przedsiębiorstwa będące w gorszej sytuacji finansowej decydują się na wyższe koszty uzyskania kredytów od banku. Co za tym idzie premia za ryzyko wpływa na popyt na kapitał oraz ryzyko kredytowe. Podwyższenie oprocentowania dla banków wiąże się ze wzrostem ich dochodów oraz sposobnością wyselekcjonowania kredytodawców mogących mieć problem ze spłatą zobowiązania. Zjawisko to nosi nazwę negatywnej selekcji prowadząc do nieefektywnej alokacji zasobów.

Bank może zmniejszyć negatywną selekcję poprzez zbudowanie i utrzymanie długotrwałych powiązań kredytowych z przedsiębiorstwem. Decyzja na temat oprocentowania kredytu będzie opierać się na danych, jakie udało się zgromadzić podczas poprzednich umów kredytowych zawartych z dłużnikiem. Bank będzie starał się ograniczyć asymetrię informacji zbierając informacje o przedsiębiorstwie w celu prawidłowej oceny ryzyka przy kolejnym udzielaniu kredytu [Fama 1985]

Do asymetrii informacji może także dojść po zawarciu umowy kredytu. Efektem tego jest zjawisko nazywane ryzykiem moralnym. Pojawia się w sytuacji, gdy dłużnik podejmuje decyzje będące z punktu widzenia banku bardziej ryzykowne lub działania te są niepożądane. Mogą one bowiem doprowadzić do zmniejszenia prawdopodobieństwa spłaty kredytu przez dłużnika. Aby nie dopuścić do problemu niespłacenia wierzytelności, kredytodawca musi w większym stopniu zwrócić uwagę na działalność takiego przedsiębiorstwa, nadzorując go.

Ograniczyć ryzyko moralne można poprzez [Słomka-Gołębiowska 2012]:

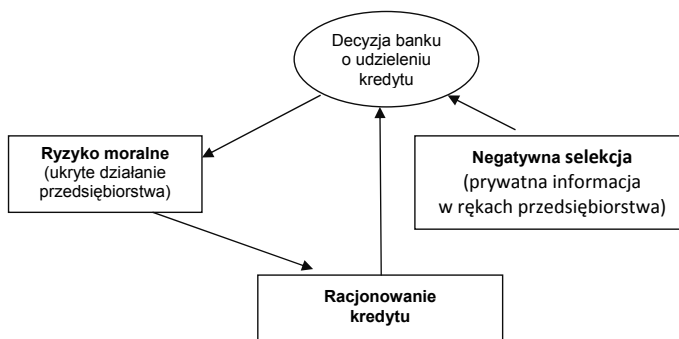
- zabezpieczenia kredytu w formie zastawu, poręczenia i hipoteki,
- utrzymanie wieloletnich więzi kredytowych z danym przedsiębiorstwem,
- nabycie akcji kredytobiorcy przez bank-kredytodawcę w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka moralnego.

Pierwsze rozwiązanie ma miejsce pod warunkiem, że bank ma możliwość śledzenia i oceny wartości przedmiotu zabezpieczenia, zaś w sytuacji niespłacenia kredytu łatwo go upłynnić [Rajan i Winton 1995; Chan i Thakor 1987]. W przypadku długotrwałych więzi z przedsiębiorstwem należy zwrócić uwagę na umowę kredytową. Działania niezgodne z nią przyczynią się do zerwania więzi między kredytodawcą a przedsiębiorstwem. Konsekwencją tego będzie zwiększenie kosztów działalności przedsiębiorstwa związane z poszukiwaniem nowego kredytodawcy. Nabycie przez bank akcji kredytobiorcy ogranicza natomiast ryzykowne strategie inwestowania. Menadżerowie nie mogą podejmować przedsięwzięć bardziej ryzykownych niż te zapisane w umowie kredytowej [Baums 1994]

Ze względu na występowanie negatywnej selekcji oraz ryzyka moralnego banki ograniczają wielkość udzielanych pojedynczych kredytów w stosunku do zgłaszanego popytu przy każdej stopie oprocentowania. Występująca pomiędzy kredytodawcą a kredytobiorcą asymetria informacji prowadzi do racjonowania kredytów, co wpływa na wielkość i dostępność kredytów bankowych zarówno dla przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych, a także na dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Racjonowanie kredytów sprowadza się do sytuacji, w której zapotrzebowanie na kredyt nie jest zaspokajane nawet, gdy kredytobiorcy są w stanie zapłacić cenę oczekiwaną przez bank. W związku z tym cena kredytu nie jest jedynym czynnikiem, jaki warunkuje popyt i podaż kredytów [Stiglitz 1981].

Asymetria informacji powoduje, że koszt kapitału zewnętrznego przewyższa koszt kapitału wewnętrznego. Sytuacja, w której zwiększa się różnica w koszcie między kredytem bankowym a kapitałem wewnętrznym sprawia, że podmioty będące na rynku zainteresowane zewnętrznym kapitałem natrafiają na większe ograniczenie dostępu.

Należy także zwrócić uwagę, że dostarczyciele środków finansowych w przeciwieństwie do menadżerów nie posiadają informacji na temat wartości aktywów przedsiębiorstwa czy stopy zwrotu (rysunek 3) [Myers i Majluf 1984]. Dlatego też oczekują oni premii od podmiotów ubiegających się o kredyt, aby zrekompensować sobie straty, jakie mogą powstać w wyniku nieefektywnej alokacji kapitału, spowodowanej błędną oceną możliwości inwestycyjnych przedsiębiorstwa. W konsekwencji menadżerowie podczas podejmowania nowych inwestycji wybierają w pierwszej kolejności środki własne przedsiębiorstwa zamiast kapitału zewnętrznego. Zjawisko to określa się jako hierarchię finansowania.

RYSUNEK 3. Asymetria informacji i jej konsekwencje na rynku bankowym

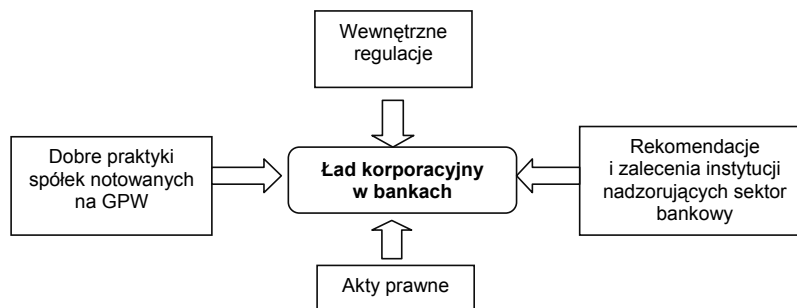
Źródło: A. Słomka-Gołębiowska, Corporate governance – banki na straży efektywności przedsiębiorstw, CeDeWu, Warszawa 2012, s. 30 na podstawie Mesjasz C.: Koszty transakcji i asymetria informacji jako przyczyny powstania instytucji pośrednictwa finansowego, „Bank i Kredyt”, marzec 1999.

S. Myers [Myers 1984] zaznacza, że menadżerowie realizując nowe projekty inwestycyjne, na pierwszym miejscu korzystają z wewnętrznego kapitału, ewentualnie zadłużają się, najrzadziej zaś emitują nowe akcje. Najpierw starają się o kredyt bankowy niż kapitał akcyjny, co wynika z faktu mniejszego udziału w zysku kredytodawców niż akcjonariuszy w sytuacji sukcesu przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Występująca asymetria informacji powoduje, iż nadzór nad powierzonymi menadżerom środkami finansowymi jest konieczny. Ograniczając asymetrię informacji, zmniejsza się problem racjonowania kredytów bankowych z powodu mniej restrykcyjnej polityki kredytowej banku. Dochodzi także do efektywnej alokacji kapitału dzięki właściwej ocenie perspektyw inwestycyjnych danego przedsiębiorstwa. Udostępnienie wewnętrznych informacji o sytuacji kredytobiorcy umożliwia zwiększenie dostępu do kredytu, jak też ograniczenie jego kosztu oraz bardziej dogodne warunki udzielenia kredytu. Doszłoby do sytuacji, w której zarządzający przedsiębiorstwami częściej zaciągaliby kredyty, będąc mniej ograniczonymi w swych decyzjach inwestycyjnych wielkością kapitału wewnętrznego [Słomka-Gołębiowska 2012].

ZNACZENIE I ROLA NADZORU BANKOWEGO

Stabilność oraz bezpieczeństwo systemu finansowego jest uzależnione od nadzoru bankowego, stabilności makroekonomicznej oraz efektywnego nadzoru korporacyjnego w sektorze bankowym. Przez efektywny nadzór bankowy rozumie się nadzór, który osiąga założone cele. Cele zawarte są w ustanowionych przepisach prawa, rekomendacjach i zaleceniach instytucji regulujących nadzór korporacyjny w sektorze bankowym oraz ustaleniach wewnętrznych banków (rysunek 4).

RYSUNEK 4. Prawno-regulacyjne instrumenty kształtowania ładu korporacyjnego w bankach krajowych

Źródło: Opracowanie własne.

Do rekomendacji i zaleceń instytucji nadzorujących sektor bankowy należą: Zasady dobrej praktyki bankowej Związku Banków Polskich, rekomendacje Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, propozycje Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego. Najważniejszym standardem regulacji i nadzoru ostrożnościowego są „Podstawowe zasady efektywnego nadzoru bankowego”, które zostały opracowane przez Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego, współpracując z instytucjami nadzoru bankowego z krajów spoza G-10 [Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego 1997]. Zasady te dostarczają międzynarodowej społeczności finansowej punktu odniesienia, oceny efektywności systemów nadzoru bankowego [Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego 1999]. Zgodnie z tymi zasadami nadrzędnym celem nadzoru jest utrzymywanie stabilności oraz zaufania do systemu finansowego, a co za tym idzie zmniejszenie ryzyka straty po stronie deponentów i innych wierzycieli. Nadzór bankowy ma za zadanie zapewnienie bezpiecznego i rozważnego sposobu działania banków oraz zapewnienie wystarczającego kapitału i rezerw do udźwignięcia ryzyka, jakie wiąże się z ich działalnością. Efektywny nadzór bankowy powinien właściwie alokować środki nadzorcze oraz oceniać profil ryzyka, jaki ponoszony jest przez poszczególne banki. Dlatego nadzorcy bankowi muszą określić limity ostrożnościowe, które ograniczą narażenie banku na ryzyko wynikające z prowadzonej działalności. Do koniecznych warunków efektywnego nadzoru państwa na działalność banków należą [Zalega 2003]:

- zapewnienie nadzorowi bankowemu niezależności operacyjnej,
- zapewnienie właściwych środków do wypełniania wyznaczonych celów,
- współpraca z innymi krajowymi oraz zagranicznymi nadzorcami rynków finansowych oraz wymiana informacji między nimi.

Aby nadzór bankowy był efektywny, powinien obejmować zarówno inspekcję na miejscu, jak i nadzór analityczny.

Zgodnie z ustawą z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe [Dz.U. nr 72 z 2002 r., poz. 665] celem nadzoru bankowego jest zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych, funkcjonowanie banków zgodnie z tą ustawą, jak również ustawą o NBP, statutem i decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku. Zadaniem nadzoru bankowego jest zapewnienie stabilności systemu bankowego, jednocześnie gwarantując bankom wystarczającą elastyczność i swobodę w podejmowaniu decyzji oraz równych warunków i zasad uczestnictwa w rynku finansowym. Aby realizować nadzór nad działalnością banków, należy określić zasady funkcjonowania banków, nadzorować je w zakresie nienaruszania przepisów prawa i obowiązujących norm finansowych, okresowo oceniać stan finansowy banków oraz wydawać zgodę na utworzenie banku w formie spółki akcyjnej. Zadania te odzwierciedlają regulacyjną, licencyjną oraz kontrolno-administracyjną funkcję nadzoru bankowego. Aby zrealizować te funkcje, nadzór bankowy wykorzystuje takie instrumenty jak [Zalega 2003]:

- tworzenie regulacji, które ograniczą ryzyko,
- inspekcje na miejscu w bankach w celu oceny sposobu i poziomu zarządzania ryzykiem przez banki,
- ocenę adekwatności i kwalifikacji kierownictwa banków,
- ocenę zgodności działania banków z prawem i dobrą praktyką,
- monitorowanie sytuacji finansowej banków poprzez okresową sprawozdawczość.

Aby doszło do realizacji celów nadzoru, ważna jest współpraca z pozostałymi organami nadzoru finansowego, na podstawie istniejących porozumień dotyczących wymiany informacji.

Niektóre z teorii ekonomii opowiadają się za ograniczeniem aktywności banków w zakresie działalności niebankowej: obrotu nieruchomości, pośrednictwo w obrocie papierami wartościowymi, działalności ubezpieczeniowej. Można wyróżnić następujące powody ograniczające działalność banków [Barth, Caprio i Levine 2002]:

- konflikt interesów wynikający z angażowania się banku w emisję papierów wartościowych, obrotem nieruchomości lub działalnością ubezpieczeniową (zachęcanie inwestorów do kupna nieruchomości, papierów wartościowych czy polisy w celu udzielenia im pożyczki na ich zakup [John, John i Saunders 1994]),
- zróżnicowana i szeroka aktywność banku utrudnia monitoring jego działalności, co ogranicza sprawowanie efektywnego nadzoru bankowego,
- zwiększanie się pozycji rynkowej i politycznej banków ogranicza konkurencję,
- wraz ze wzrostem dywersyfikacji działalności banku rośnie ryzyko bankowe [Boyd, Chang i Smith 1998],

- wzrost ekonomicznej i politycznej siły banków powoduje, że trudniej je dyscyplinować.

Brak prawnych ograniczeń aktywności banku sprowadza się do uzyskiwania korzyści skali, co przekłada się na większą efektywność w wykonywaniu czynności i świadczeniu usług bankowych [Claessens i Klingebiel 2000]. W sytuacji braku sztywnych regulacji ograniczających działalność banki mogą zdywersyfikować źródła dochodów, czego efektem jest wzrost konkurencyjności i stabilności banku. Kraje, w których nadzór bankowy jest efektywny, mogą zmniejszyć zakres regulacji. W państwach, gdzie nadzór bankowy jest nieskuteczny, powinno dojść do zwiększenia liczby przepisów, a więc nałożenia większych ograniczeń na banki [Barth, Caprio i Levine 2001].

Nieustanna ewolucja nadzoru bankowego w Polsce powoduje, iż poszukuje się najbardziej skutecznych metod działania, coraz to bardziej efektywnej formuły instytucjonalnej oraz obniżenia kosztów funkcjonowania. Globalizacja bankowości stała się ogromnym wyzwaniem dla doskonalenia nadzoru ukierunkowanego na ryzyko, jak też wzrostem regulacji i narzędzi realizacji funkcji kontrolnej. Działania nadzoru powinny być powiązane z dyscyplinującą rolą rynku. Rynek działa skutecznie pod warunkiem wzrostu przejrzystości funkcjonowania banków, jak też innych instytucji finansowych. Nadzór bankowy powinien wyznaczać takie limity, które w najlepszy sposób wzorują się na mechanizmach dyscypliny rynkowej, jakimi posługiwaliby się uczestnicy rynku. Nadzór bankowy oprócz kontrolera i regulatora stał się instytucją skoncentrowaną na ryzyku, która działa wspólnie z siłami rynkowymi [NBP 2001].

WNIOSKI

Efektywność i bezpieczeństwo działania poszczególnych instytucji, jak również całego sektora, jest uzależniona od występującego ryzyka. Wpływa ono na poszczególne grupy do podejmowania prób podporządkowania banków własnym interesom. Aby przyjęte normy były skuteczne, wszystkie zainteresowane strony powinny dostrzegać konsekwencje swoich działań. Jednym z warunków efektywnego i bezpiecznego funkcjonowania banków jest etyczne postępowanie wszystkich grup interesu. Efektywny nadzór korporacyjny banków wpływa na ich stabilność poprzez równoważenie interesów wszystkich interesariuszy. Dzięki temu zostają wyeliminowane potencjalne konflikty, co zwiększa bezpieczeństwo zgromadzonych środków, dając akcjonariuszom gwarancję zysku z zainwestowanego kapitału. Efektywny nadzór korporacyjny cechuje się przejrzystością, ogranicza ryzyko oraz wzmacnia efektywność korporacji, przyciągając inwestorów, kapitał czy nowoczesne technologie.

Konieczność nadzoru korporacyjnego w sektorze bankowym wynika także z asymetrii informacji pomiędzy kredytobiorcą a kredytodawcą. Aby ją ograniczyć, bank zawiera umowę, jednak nie zabezpiecza ona wszystkich interesów banku. Menadżerowie przedsiębiorstwa, któremu udzielono kredyt, mogą bowiem dążyć do realizacji prywatnych korzyści kosztem kredytodawcy. Ochronę przed działaniami menadżerów niezgodnymi z interesami banku zapewnia nadzór, który zmniejsza możliwość wystąpienia takich działań.

Nadzór nad rynkiem bankowym tworzy nieodłączny element sieci bezpieczeństwa finansowego, który powinien istnieć w każdym państwie. Zwiększanie się międzynarodowej działalności banków powoduje, że porozumienia między nadzorami krajowymi dotyczącymi wymiany informacji są niewystarczające. Ważne jest, by regulacje nadzorcze dawały bankom wybór metod zarządzania, jak również były zorientowane na przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa i zapewniały równe warunki konkurencji. Co więcej, stopień oraz zakres nadzorowania powinien być dostosowany do skali i rodzaju prowadzonej działalności na rynku. Kreowanie regulacji oraz praktyk nadzorczych wymaga także przejrzystości w systemie finansowym, co jest głównym warunkiem nadzoru bankowego i korporacyjnego nad bankami.

Spis literatury

- AKERLOF G. 1970: The Market for „Lemons”: Quality Uncertainty and the Market Mechanism, „The Quarterly Journal of Economics”, Vol. 84.
- BARTH J., CAPRIO G. Jr, LEVINE R. 2002: Bank Regulation And Supervision: What Works Best? Working Paper 9323, NBER, November.
- BARTH J.R., CAPRIO G. Jr, LEVINE R.2001: Banking Systems Around the Globe: Do Regulations and Ownership Affect Performance and Stability? [w:] F.S. Mishkin (red.): Prudential Supervision: What Works and What Doesn't. University of Chicago Press.
- BAUMS T. 1994: The German Banking System and its Impact on Corporate Finance and Governance. [w:] M. Aoki, H. Patrick. The Japanese Main Bank System. Its relevance for Developing and Transforming Economies, Oxford University Press, Oxford.
- BIS: Enhancing corporate governance for banking organizations. Basel 2006.
- BOYD J.H., CHANG C., SMITH B.D. 1998: Moral Hazard Under Commercial and Universal Banking. Journal of Money, Credit and Banking nr 30.
- CHAN Y. THAKOR A. 1987: Collateral and competitive equilibria with moral hazard and private information, Journal of Finance 42.
- CLAESSENS S., KLINGEBIEL D. 2000: Competition and Scope of Activities in Financial Services. World Bank, mimeo, April.
- FAMA E. 1985: What's Different About Banks? Journal of Monetary Economics 17.
- JOHN K., JOHN T.A., SAUNDERS A. 1994: Universal Banking and Firm Risk Taking. Journal of Banking and Finance nr 18.

- KOCHANIAK K. 2011: Nadzór korporacyjny w bankach – konflikty interesów i sposoby ich rozwiązania, *Zeszyty Naukowe UMCS Sectio H*, vol. XLV.
- McDonough W.J. 2002: Issues in corporate governance. *BIS Review* nr 57.
- MESJASZ C. 1999: Koszty transakcji i asymetria informacji jako przyczyny powstania instytucji pośrednictwa finansowego, *Bank i Kredyt*.
- Metodologia podstawowych zasad efektywnego nadzoru bankowego. Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego, Bazylea, październik 1999 r., NBP – GINB.
- MULBERT P.O. 2010: Corporate Governance of banks after the Financial Crisis – Theory, Evidence, Reform, ECGI Working Series in Law Working Paper no 151, www.ecgi.org/wp [14.11.2014].
- MYERS S., MAJLUF N. 1983: Corporate Financing and Investment Decisions When Firms Have Information that Investors Do Not Have, *Journal of Liquidity Economics* 13.
- MYERS S. 1984: The Capital Structure Puzzle, *Journal of Finance*.
- OECD: Corporate Governance and the Financial Crisis. Paris 2010.
- OECD: OECD Principles of Corporate Governance. Paris 2004.
- Podstawowe zasady efektywnego nadzoru bankowego. Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego, 1997.
- RAJAN R., WINTON A. 1995: Covenants and Collateral as Incentives to Monitor, *Journal of Finance* 50: 4.
- SŁOMKA-GOŁĘBIEWSKA A. 2012: Corporate governance – banki na straży efektywności przedsiębiorstw, CeDeWu, Warszawa.
- STIGLITZ J. WEISS A. 1981: Credit Rationing in Markets with Imperfect Information, *American Economic Review* 71.
- System bankowy w Polsce w latach dziewięćdziesiątych. Warszawa 2001 NBP.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. nr 72 z 2002 r.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe Dz.U. 1997, nr 140.
- ZALEGA K. 2003: Corporate governance a system bankowy, „Bank” nr 1.

CORPORATE SUPERVISION IN THE BANKING SECTOR

Abstract. Effective corporate governance in the bank should provide a balancing of the interests of all stakeholders. Stability and security of the financial system is dependent on banking supervision, macroeconomic stability and effective corporate governance in the banking sector. Supervision of the banking market should lead to a situation in which the activities of the banks will be in accordance with applicable law and the principles of good banking practices. The article discusses the functioning of the banking market supervision. Attention has been paid to the problem of information asymmetry present in the bank and its possible solutions. The article also describes the importance and role of the banking sector.

Key words: corporate governance, banking supervision, information asymmetry, the banking sector

